

• художньо-естетичні ідеали (соціально й індивідуально-психологічно зумовлені уявлення про досконалу красу в природі, суспільстві, людині, мистецтві) [14].

Очевидно, що можна виокремити аналогічні компоненти етноестетичної культури, але їх треба пов'язати з народною культурою.

За висновками Т. Орлової, етноестетична культура включає такі компоненти:

- 1) етноестетична, зокрема художньо-естетична активність у фольклорному соціумі;
- 2) етноестетичні цінності й мотиви;
- 3) етноестетичний досвід, зокрема художня перцепція в контексті народного світобачення;
- 4) етноестетичне й, зокрема, етномистецьке самовдосконалення (схильність до народної творчості, вияви)

[13].

Як вважає Л. Акбаєва, етноестетична культура людини містить у собі такі складники:

- 1) естетичну культуру, що склалася на стику понять «естетична культура» і «виробничо-технологічна культура»;
- 2) естетику виробництва – дизайн, існуючу на стику естетичної та «проектної» культури;
- 3) естетичну культуру побуту, суміжну з поняттям «естетична організація середовища»;
- 4) естетичну культуру дозвілля (естетика спорту, свята тощо), що базується на перетині понять «фізична культура» й «рекреаційна культура»;
- 5) естетику поведінки, пов'язану з поняттями «культура міжособистісного спілкування» і «культура сімейних відносин»;
- 6) естетику комунікаційної культури, що сформована засобами масової комунікації;
- 7) екологічну естетику, суміжну з поняттями «екологічна культура» та «естетична організація середовища» [8].

На підставі врахування різних точок зору науковців зроблено висновки про те, що етноестетична культура людини є інтегративним особистісним утворенням, що системно об'єднує в собі етноестетичні знання, навички, цінності та якості. У майбутньому планується узагальнити практичний досвід формування етноестетичної культури студентів університетів КНР і визначити шляхи його творчого застосування в українській вищій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fairbank John K. The United States and China (fourth edition) / John K. Fairbank. – Cambridge : Harvard University Press. – 1979. – P. 98
2. Gangji L. Verbreitung und Einfluss der deutschen Ästhetik in China / L. Gangji // K.-H. Pohl (ed.). Trierer Beiträge. Aus Forschung und Lehre an der Universität Trier. – 1996. – July. – P. 8–13.
3. Jianping G. The 'Aesthetics Craze' in China – Its Cause and Significance / G. Jianping // Dialogue and Universalism. – 1997. – P. 27–35.
4. Pohl Karl-Heinz. Identity and Hybridity – Chinese Culture and Aesthetics in the Age of Globalization Intercultural Aesthetics : a worldview perspective / Karl-Heinz Pohl ; edited by Antoon van den Braembussche. – Heinz Kimmerle Pages. – 2009. – P. 87–103.
5. 张倩;当前中国青年亚文化的审美研究[D];四川师范大学;2011年.
6. 周小仪.唯美主义与消费文化【M】北京:北京大学出版社,2002.3页.
7. 邢鹏飞;张春燕;大众文化对当代大学生审美认知的影响[J];中国科技信息;2009年01期.
8. Акбаева Л. Н. Структура этноэстетической культуры как основа изучения предмета «Этноэстетика» в вузах Казахстана / Л. Н. Акбаева. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2008_21/08alnhee.PDF.
9. Алдошина М. И. Формирование этноэстетической культуры будущих преподавателей в классическом университете: региональный аспект / М. И. Алдошина // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. Психолого-педагогические науки. – №10 (52). – 2008. – С. 83–91.
10. Алдошина М. И. Критериальный аппарат сформированности этноэстетической культуры студентов университета / М. И. Алдошина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://actualresearch.ru/nn/2012_3/Article/pedagogy/aldoshina20123.pdf.
11. Березюк О. С. До проблеми формування естетичної складової етнокulturологічної компетентності особистості / О. С. Березюк // Естетичне виховання дітей та молоді : теорія, практика, перспективи розвитку : Зб. наук. праць. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 510–516.
12. Кобзев А. И. Культура Древнего Китая / А. И. Кобзев. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.synologia.ru/a/>
13. Орлова Т. Етноэстетика в понятийном контексте сучасного мистецтвознавства / Т. Орлова // Українська народна творчість в поняттях міжнародної термінології (примітив, фольклор, аматорство, наїв, кіч) : колективне дослідження / Відп. ред. М. Селівачев. – К. : «Родослав», 1995. – С. 13–18.
14. Пирадов А. В. Эстетическая культура личности / А. В. Пирадов. – Л. : ЛГПИ, 1978. – 85 с.

УДК – 811.111(37+42)

Морякіна І. А.
доцент Київського національного
лінгвістичного університету

НАРАТИВНІ ТЕХНІКИ ТА КОМПОЗИЦІЙНІ ПРИЙОМИ СТВОРЕННЯ ЕНІГМАТИЧНОСТІ В РОМАНІ Д. БРАУНА «КОД ДА ВІНЧІ»

У статті розглядаються жанрові, композиційні й лігновостилістичні особливості роману Д. Брауна «Код да Вінчі», зокрема аналізуються різноманітні наративні техніки, застосовані автором задля створення ефекту енігматичності цього художнього тексту.

Ключові слова: роман-андроїд, енігматичність, наративна техніка, наративний план, деталь, ретардація, ретроспекція, інтерпретативна перспектива.

Морякина И. А. Нарративные техники и композиционные приемы создания энигматичности в романе Д. Брауна «Код да Винчи». В статье рассматриваются жанровые, композиционные и лингвостилистические особенности романа Д. Брауна «Код да Винчи», в частности, анализируются различные нарративные техники, использованные автором для создания эффекта энигматичности этого художественного текста.

Ключевые слова: роман-андроид, энигматичность, нарративная техника, нарративный план, деталь, ретардация, ретроспекция, интерпретативная перспектива.

Moriakina I. A. Narrative Techniques and Composition Devices Creating Enigmaticity in D. Brown's Novel «The Da Vinci Code». The article focuses on the genre, composition and stylistic properties of D. Brown's novel «The Da Vinci Code». Particularly it analyses various narrative techniques used by the author to create in his text the effect of enigmaticity.

Key words: androgin novel, enigmaticity, narrative technique, narrative perspective, detail, retardation, retrospection, interpretative perspective.

Стрімкий розвиток інноваційних технологій, кардинальні зміни у суспільному житті багатьох країн, поглиблення прірви між заможним і бідним населенням планети, глобалізаційні процеси, природні катаклізми та кліматичні зміни, що відбулись наприкінці ХХ – початку ХХІ століть, призвели до суттєвих змін у світогляді сучасної людини. Неспроможність швидко й ефективно реагувати на виклики часу викликала у людей зацікавлення ідеалістичними філософськими течіями, спричинила підвищений інтерес до всього надприродного, містичного, такого, що не знаходить пояснення у межах матеріалістичної філософсько-наукової парадигми. Як наслідок, все більше митців нашого часу – літераторів, кінематографістів, художників звертається до зображення у своїй творчості таємничого й загадкового. Однією з головних властивостей сучасної художньої прози стає *енігматичність*. У зв'язку з цим перед лінгвістами постало завдання дослідження мовних і мовленнєвих засобів репрезентації ірраціонального, містичного [2; 7], казкового [8], зокрема й концепту *ЕНІГМАТИЧНІСТЬ*.

Enigma в перекладі з англійської означає «загадка» [12, с. 82]. Ця загадка стосується людини, об'єкта або артефакта, ситуації, в описі яких свідомо допускається неясність, невизначеність, які розбухують уяву і дозволяють читачеві творчо інтерпретувати зміст повідомлення. *Енігматичність* трактується нами як властивість художнього тексту, ознаками якої є таємничість, заплутаність, хитросплетіння сюжетних ліній, неоднозначність змісту, атмосфера страху перед невідомим, а завдання цієї статті вбачається в проведенні аналізу наративних технік і композиційних стилістичних прийомів створення ефекту енігматичності в романі сучасного американського письменника Дена Брауна «Код да Вінчі». Вибір цього твору для дослідження продиктований, по-перше, високим ступенем енігматичності художньої оповіді, а по-друге, різкою суперечністю між надзвичайною популярністю роману (було продано більше 9 мільйонів екземплярів цього видання [5]) і жорсткою критикою на його адресу. Запропоноване дослідження є також спробою з'ясувати, наскільки комерційний успіх книги пов'язаний з її літературними достоїнствами. Мета цієї роботи полягає у виявленні художньо-стилістичних особливостей роману шляхом лінгвостилистичного аналізу цього художнього тексту.

Одним із головних чинників, який забезпечив підвищену увагу до роману «Код да Вінчі», є його провокаційний характер. Авторська інтерпретація Д. Брауном подій з історії християнства ставить під сумнів основи християнської релігії, що викликало водночас обурення католицької церкви та жвавий інтерес до роману широкого кола читачів по всьому світу. За твердженням літературознавців [3], успіх твору, попри його епатажність, коріниться у новаторському характері літературного жанру, створеного письменником. Цей жанр отримав назву інтелектуального містико-конспірологічного триллера або роману-андроїда [1], де поєднуються сакральне й нище, учений трактат і поліційна хроніка [6]; стрімкий захоплюючий сюжет з убивствами, гонитвою, зрадою й викриттям співіснує із путівником зі світової культури та релігієзнавства. Головними рисами роману-андроїда є поєднання у ньому простоти й інтелектуальності, сумісність з іншими жанрами та інтерактивність. На відміну від «фантазі», новий жанр не описує чародійство, в ньому створено ілюзію магії. Роман-андроїд – це міф нової епохи, збагачений усіма її технічними досягненнями.

У романі «Код да Вінчі» ефект енігматичності досягається передусім завдяки насиченню літературного тексту різноманітними символами, які автоматично привносять багато загадковості у текст, релігійними та культурними алюзіями. Попри чисельні критичні зауваження щодо художньої цінності роману [1; 3; 10], зумовлені домінуванням у ньому розмовної та тематичної лексики, простотою синтаксичної будови речень, важливу роль у створенні енігматичності (яка є невід'ємним складником нового жанру та однією з фундаментальних засад його успіху) відіграють різноманітні наративні техніки й композиційні стилістичні прийоми, що певною мірою компенсують невибагливий лексико-граматичний арсенал письменника.

Серед таких технік і прийомів спостерігаються: 1) множинність наративних планів і мозаїчний характер оповіді; 2) субститутивні повтори-натяжки; 3) ретардація ключових фактів; 4) висунення незначних деталей; 5) ретроспекції; 6) текстова суперечність; 7) постановка питань, адресованих читачеві; 8) створення нових інтерпретативних перспектив.

Розглянемо кілька прикладів уживання названих технік і прийомів з метою створення енігматичності тексту роману «Код да Вінчі». Пролог до роману починається з опису сцени вбивства старого куратора Луврського музею Жака Сон'єра. З перших рядків роману створюється інтрига: вбивця наполегливо вимагає від хранителя

мистецьких творів повідомити якусь секретну інформацію. Не уточнюючи, що саме його цікавить, убивця лише натякає на таємницю, начебто відому обом персонажам:

The albino drew a pistol from his coat and aimed the barrel through the bars, directly at the curator. «You should not have run.» His accent was not easy to place. «Now tell me where it is.»

«I told you already,» the curator stammered, kneeling defenceless on the floor of the gallery. «I have no idea what you are talking about!»

«You are lying.» The man stared at him, perfectly immobile except for the glint in his ghostly eyes. «You and your brethren possess something that is not yours.»

The curator felt a surge of adrenaline. How could he possibly know this? «Tonight the rightful guardians will be restored. Tell me where it is hidden, and you will live.» The man leveled his gun at the curator's head. «Is it a secret you will die for?»

Sauniere could not breathe. The man tilted his head, peering down the barrel of his gun. Sauniere held up his hands in defense. «Wait,» he said slowly. «I will tell you what you need to know.» The curator spoke his next words carefully. The lie he told was one he had rehearsed many times... [1, P. 3–4].

Розмова точиться навколо таємниці, при чому саме слово «таємниця» (*secret*) з'являється лише під кінець діалогу. Замість нього автор вкладає у уста своїх персонажів субститутивні слова та звороти *it, this, what you are talking about, something that is not yours, what you need to know, the truth, unbroken chain of knowledge*, що надає тексту загадкового звучання. Повторювані кілька разів, натяки фокусують увагу читача на наявності таємниці й таким чином додають оповіді енігматичності. Підсилюють інтригу і повтори-натяки на приналежність Жака Соньєра до таємного релігійного братства та його таємної місії. Замість слів «братство» чи «орден» уживаються субститути й парафрази *the others, all three of them, his three senechaux, the generations who had come before them, only remaining link, the sole guardian*:

When the curator had finished speaking, his assailant smiled smugly. «Yes. This is exactly what the others told me.»

Sauniere recoiled. The others? «I found them, too,» the huge man taunted. «All three of them. They confirmed what you have just said.»

It cannot be! The curator's true identity, along with the identities of his three senechaux, was almost as sacred as the ancient secret they protected. Sauniere now realized his senechaux, following strict procedure, had told the same lie before their own deaths. It was part of the protocol.

The attacker aimed his gun again. «When you are gone, I will be the only one who knows the truth».

The truth. In an instant, the curator grasped the true horror of the situation. If I die, the truth will be lost forever. Instinctively, he tried to scramble for cover. [...] I must pass on the secret. Staggering to his feet, he pictured his three murdered brethren. He thought of the generations who had come before them [...] of the mission with which they had all been entrusted.

An unbroken chain of knowledge.

Suddenly, now, despite all the precautions... despite all the fail safes... Jacques Sauniere was the only remaining link, the sole guardian of one of the most powerful secrets ever kept [1, P. 3–4].

З метою створення ефекту енігматичності автор створює багатомірний просторово-часовий континуум. Постійно змінюючи місце і час дії, письменник створює мозаїчну картину. Події роману розгортаються у двох таборах: таборі протагоніста, до якого належать головні герої професор Гарвардського університету, фахівець з релігійної символіки Роберт Ленгдон та онука вбитого куратора криптограф Софі Нево й табір антагоніста, до якого належать члени організації *Opus Dei* та їхні союзники. Так, наприклад, розмова професора Ленгдона з поліцейським про вбивство куратора музею, викладена у першому розділі, раптово переривається на найцікавішому місці, а наступний розділ присвячується особі вбивці, його розповіді про скоєне та його життєвому світогляду [1, с. 7–8]. Сцена допиту професора у музеї, зображена у розділах чотири та п'ять аналізованого роману, у шостому розділі змінюється описом історії і традицій *Opus Dei* [1, с. 22]. Таким чином, на макротекстовому рівні забезпечується переплетіння сюжетних ліній та актуалізується множинність наративних планів.

Ключем для поєднання елементів сюжету роману, розуміння особистісних рис описуваних персонажів і культурних особливостей далеких історичних епох слугують чисельні ретроспекції. Цей композиційно-стилістичний прийом дозволяє зображувати сцени, які відбуваються поза межами сюжетної лінії, часу і простору, в яких відбуваються події художнього твору. Так, ретроспективний виклад історії з дитинства лицаря Сили, у якій згадується про вбивство матері семирічного хлопчика його батьком і кривава помста хлопця, пояснює суперечність між прагненням покути та жорстокістю цього персонажа:

His name was not Silas then, although he didn't recall the name his parents had given him. He had left home when he was seven. His drunken father, a burly dockworker, enraged by the arrival of an albino son, beat his mother regularly, blaming her for the boy's embarrassing condition. When the boy tried to defend her, he too was badly beaten.

One night, there was a horrific fight, and his mother never got up. The boy stood over his lifeless mother and felt an unbearable up welling of guilt for permitting it to happen. This is my fault!

As if some kind of demon were controlling his body, the boy walked to the kitchen and grasped a butcher knife. Hypnotically, he moved to the bedroom where his father lay on the bed in a drunken stupor. Without a word, the boy stabbed him in the back. His father cried out in pain and tried to roll over, but his son stabbed him again, over and over until the apartment fell quiet [1, P. 39].

Завдяки прийому ретроспекції у романі «Код да Вінчі» здійснюється переключення з одного художнього часу й простору на інший, читач отримує можливість вільно «мандрувати» у часі від сьогодення до месіанських часів, зазираючи до середньовіччя й доби просвітництва, що створює ілюзію реальності множинності світів. Цей ефект підсилюється у тексті Д. Брауна явищем інтертекстуальності – посиланням на широко відомі, зокрема біблійні тексти. Згадуючи свій шлях навернення до християнської віри, лицар Сила згадує свою втечу з ув'язнення, якій сприяв землетрус:

One night the ghost awoke to the screams of other inmates. He didn't know what invisible force was shaking the floor on which he slept, nor what mighty hand was trembling the mortar of his stone cell, but as he jumped to his feet, a large boulder toppled onto the very spot where he had been sleeping. Looking up to see where the stone had come from, he saw a hole in the trembling wall, and beyond it, a vision he had not seen in over ten years. The moon.

Even while the earth still shook, the ghost found himself scrambling through a narrow tunnel, staggering out into an expansive vista, and tumbling down a barren mountainside into the woods. He ran all night, always downward, delirious with hunger and exhaustion ... [1, p. 39].

Описані події перегукуються з біблійною історією з діянь апостолів, де Святий Павло та молодий в'язень на ім'я Сила опиняються на волі внаслідок землетрусу [11, с. 962]:

Acts 16. The verses told of a prisoner named Silas who lay naked and beaten in his cell, singing hymns to God.»...And suddenly, there was a great earthquake, so that the foundations of the prison were shaken, and all the doors fell open.» His eyes shot up at the priest.

The priest smiled warmly. «From now on, my friend, if you have no other name, I shall call you Silas» [1, p. 42].

Сила, лицар ордену *Opus Dei*, названий на честь біблійного героя. Проводячи цю паралель, письменник дозволяє зазирнути у душу персонажа, прокладає місток між теперішнім і минулим, додаючи оповіді містицизму.

Серед наративних технік, які письменник використовує для створення енігматичності тексту, особливе місце посідає ретардація, тобто відкладання, затримування повідомлення автором ключової інформації, критично необхідної для однозначної інтерпретації авторської думки. Таким чином, створюється враження неясності, неоднозначності, сюжетного напруження, яке наповнює читача відчуттям небезпеки, як, наприклад, в описі місця знаходження професора Ленгдона:

Robert Langdon awoke slowly.

A telephone was ringing in the darkness-a tinny, unfamiliar ring. He fumbled for the bedside lamp and turned it on. Squinting at his surroundings he saw a plush Renaissance bedroom with Louis XVI furniture, hand frescoed walls, and a colossal mahogany four poster bed.

Where the hell am I? The jacquard bathrobe hanging on his bedpost bore the monogram: Hotel Ritz Paris [1, p. 4].

У наведеному уривку застосовано водночас кілька наративних технік. Знайомлячи читача із Робертом Ленгдоном, письменник користується переходом від авторської оповіді до невластивої прямої мови, переносючи наративну перспективу від автора до персонажа, таким чином надаючи читачеві можливість побачити події очима героя, безпосередньо «прочитати» його думки й відчути його внутрішній стан. У цьому випадку персонаж перебуває у стані легкого збентеження й тривоги: розбуджений нічним телефонним дзвінком, Роберт не одразу розуміє, де він знаходиться. Інтер'єр спальні у стилі доби відродження із фресками на стінах, меблями часів Людовіка XVI, зокрема величезним ліжком, здається загадковим. Концентрація уваги читача на незначних деталях в інтер'єрі кімнати також є стилістичним прийомом, який спрямований на створення атмосфери таємничості і який налаштовує читача на щось непередбачуване. Є незрозумілим де й коли відбувається дія. Відповідь на питання персонажа: «Де я?» дещо затримана. Ми знаходимо її лише у заключних словах абзацу: «Отель Риц, Париж», нанесених на рушнику.

Домінування оповіді над іншими композиційними формами, такими як опис і роздум, є даниною сучасному темпу й способу життя, сучасній тенденції подання інформації в стилі «екшн» (невпинної дії), завдяки якому події роману стрімко розвиваються. Енігматичність оповіді підтримується завдяки короткотерміновому перериванню швидкого перебігу подій задля розгадування певних загадок, перетворюючи читання на захоплюючу гру. Форма інтелектуально-пошукової діяльності, відома як «квест», передбачає наявність цілого ланцюжка послідовних кроків-загадок. Персонаж, а з ним і читач діє за схемою «загадка – роздум – розгадка – дія», оскільки кожен наступний крок стає можливим лише за умови розв'язання попереднього завдання. До зазначених загадок в окремих епізодах додається ще й можливість вибору стратегії, яка на текстовому рівні реалізується через постановку питань, адресованих водночас і персонажу, і читачеві:

To Langdon's amazement, a rudimentary circle glowed around the curator's body. Sauniere had apparently lay down and swung the pen around himself in several long arcs, essentially inscribing himself inside a circle.

In a flash, the meaning became clear.

«The Vitruvian Man,» Langdon gasped. Sauniere had created a life sized replica of Leonardo da Vinci's most famous sketch.

Considered the most anatomically correct drawing of its day, Da Vinci's The Vitruvian Man had become a modern day icon of culture, appearing on posters, mouse pads, and T shirts around the world. The celebrated sketch consisted of a perfect circle in which was inscribed a nude male... his arms and legs outstretched in a naked spread eagle.

The circle had been the missing critical element. A feminine symbol of protection, the circle around the naked man's body completed Da Vinci's intended message – male and female harmony. The question now, though, was why Sauniere would imitate a famous drawing?» [1, P. 35].

Роздивляючись місце злочину, зокрема аналізуючи положення тіла вбитого куратора, професор Ленгдон раптово здогадується, що вбитий хотів відтворити відомий малюнок Леонардо да Вінчі. Він подумки ставить питання: «Власне чому куратор Сон'єр намагався відтворити цей малюнок?» – питання, що стає головною загадкою, яку головний герой разом із читачем мають розгадати, читаючи запропонований роман.

Завдяки описаним прийомам ретардації (зміни нарративних планів та інтерпретативної перспективи, висування незначних деталей, використання повторів-натяків), постановці відкритих питань автор створює певну інтригу, імітує формат жанру «квест», занурює читача в атмосферу таємничості й загадковості, яка є невід'ємним складником сучасного інтелектуально трилера.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балод А. Д. Браун и философский камень [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.abc-people.com/data/brown-dan/androgen.htm>
2. Галич О. Б. Мовні засоби відтворення містичного в англійському готичному романі XVIII століття: функціонально-семантичний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. Б. Галич. – К., 2011. – 19 с.
3. Львова В. Код да Винчи Взломан !!! / В. Львова // Комсомольская правда. – 25 мая 2005 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.abc-people.com/data/brown-dan/news1.htm>
4. Лесков С. Код Дэна Брауна / С. Лесков // Известия. – 2006 – №20 (481).
5. Писатель Дэн Браун. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.abc-people.com/data/brown-dan/index.htm>
6. Пригодич В. Имеющий уши да услышит, или год да-Винчи / В. Пригодич // Известия. – 2005 – № 430. – С. 3–5.
7. Ситенька О. В. Міфологічна інтертекстуальність в англомовній постмодерністській прозі: лінгвокультурологічний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. В. Ситенька. – К., 2012. – 20 с.
8. Ткач Г. А. Сфера темпоральних та локальних концептів казкової картини чарівного світу / Г.А. Ткач // Україна і світ: діалог мов і культур: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції (Київ, 03–05 квітня 2013 р.). – К. : КНЛУ, 2013. – 384–386.
9. CCELD: Collins Co-build Language Dictionary [Ed. In chief John Sinclair]. –London and Glasgow : Collins Publishers, 1989 – 1703 p.
10. Cox S. Cracking the Da Vinci Code: the Unauthorized Guide to the Facts Behind Dan Brown's Bestselling Novel / S. Cox. – NY : Sterling, 2004 – 160 p.
11. Holy Bible New International Version. – Colorado Springs : International Bible Society. – 1984 – 1075 p.
12. Ukrainian-English / English-Ukrainian Standard Dictionary / [Ed. O. Benyukh, R. Galushko]. – NY : Hippocrene Books, 1995 – 286 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Brown D. The Da Vinci Code / Dan Brown [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.danbrown.com/wp-content/themes/danbrown/assets/db_dvc_book_excerpts.pdf

УДК 81'373

Ахмад И. М.

ст. преподаватель Национального
технического университета Украины «КПИ»

АССОЦИАЦИИ В ЯЗЫКОЗНАНИИ И В ЛИНГВИСТИКЕ

В статье обосновываются принципы включения лексем в состав ассоциативно-семантических групп, определяется роль контекста в выявлении ассоциативно-семантических связей. Также рассмотрены факторы, влияющие на актуализацию в контексте тех или иных элементов значения слова.

Ключевые слова: ассоциация, обучения, языкознание, ассоциативная связь.

Ахмад И. М. Асоціації в мовознавстві і в лінгвістиці. У статті обґрунтовуються принципи включення лексем до складу асоціативно-семантичних груп, визначається роль контексту у виявленні асоціативно-семантичних зв'язків. Розглянуто також фактори, що впливають на актуалізацію в контексті тих чи інших елементів значення слова.

Ключові слова: асоціація, навчання, мовознавство, асоціативний зв'язок.

Ahmad IM Association in linguistics. Article the principles of inclusion of tokens in the associative- semantic groups, defines the role of context in identifying associative semantic relationships. Also consider factors affecting the actualization in the context of certain elements of the word.

Key words: association, education, linguistics, associative connection.

Изучение ассоциаций как феномена человеческого восприятия мира имеет длительную историю. По словам А. А. Залевской, «идея ассоциации является почти столь же извечной, как и проблема мышления» [1]. Родоначальником ассоциативной теории признается Аристотель, разработавший основные виды ассоциаций: по сходству, по контрасту, по смежности в пространстве и во времени. В дальнейшем проблема ассоциаций то перемещалась на периферию научного поиска, то опять становилась объектом внимания ученых (главным образом психологов).

Термин *ассоциация* (лат. associatio – «соединение», «привязка», «обобщение», «связь с чем-либо») часто используется в языке науки – в химии, астрономии, ботанике и, естественно, в психологии, – где под *ассоциацией* понимают связь, образующуюся «при определенных условиях между двумя или более психическими